Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – COVID-19: Úloha občianskej spoločnosti pri obnove a odolnosti euro-stredozemského regiónu

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2023/C 140/03)

Spravodajca: **Angelo PAGLIARA**

Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	25. 3. 2021
Právny základ	článok 52 ods. 2 rokovacieho poriadku
	stanovisko z vlastnej iniciatívy
Príslušná sekcia	sekcia pre vonkajšie vzťahy
Prijaté v sekcii	20. 12. 2022
Prijaté v pléne	24. 1. 2023
Plenárne zasadnutie č.	575
Výsledok hlasovania	
(za/proti/zdržalo sa)	183/0/5

1. **Úvod**

1.1. Kríza spôsobená pandémiou tvrdo zasiahla euro-stredozemský región, prehĺbila existujúce problémy a priniesla nové výzvy, ktoré sa pridávajú k predchádzajúcim. Sociálno-ekonomické dôsledky tejto skutočnosti pravdepodobne zväčšia rozdiely, najmä v krajinách so slabými hospodárskymi a výrobnými systémami.

1.2. Monitorovací výbor Euromed v rámci EHSV sa rozhodol, že sa zameria na úlohu občianskej spoločnosti pri obnove a odolnosti euro-stredozemského regiónu.

1.3. Do prípravy správy sa zapojili organizácie občianskej spoločnosti z tohto regiónu a hospodárske a sociálne rady rôznych krajín. Osobitná a úzka spolupráca prebiehala s Hospodárskou, sociálnou a environmentálnou radou Maroka, ktorá spoluorganizovala samit Euromed v roku 2021.

1.4. Táto informačná správa má vďaka zapojeniu občianskej spoločnosti na oboch brehoch Stredozemného mora významný prínos.

1.5. Dopĺňa predchádzajúce informačné správy na témy *Vzdelávanie a odborná príprava v regióne Euromed, Digitalizácia a MSP v stredozemskom regióne* a *Udržateľný rozvoj v stredozemskom regióne* ([1]).

2. **Závery**

2.1. Občianska spoločnosť na celom svete okamžite zareagovala na pandémiu, pracovala v prvej línii a poskytovala pomoc a podporu obyvateľom. Aj v euro-stredozemskej oblasti bola pri zmierňovaní nepriaznivých účinkov pandémie COVID-19 mala občianska spoločnosť kľúčovú úlohu.

2.2. Organizácie občianskej spoločnosti v euro-stredozemskom regióne podporili činnosť vlád poskytovaním základných služieb a zdravotnej starostlivosti. Distribuovali osobné ochranné prostriedky a pomáhali pri šírení životne dôležitých informácií, najmä v odľahlých oblastiach. Ich práca mala takisto prvoradý význam pri zmierňovaní vplyvu pandémie na najohrozenejšie vrstvy spoločnosti, ako sú ženy, mladí ľudia, prisťahovalci a osoby so zdravotným postihnutím.

([1]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti [COM(2020) 408 final – 2020/0104 (COD)] Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Nástroj technickej pomoci [COM(2020) 409 final – 2020/0103 (COD)] (Ú. v. EÚ C 364, 28.10.2020, s. 132). ECO/515 – Nariadenie o investičnej iniciatíve v reakcii na koronavírus (zatiaľ neuverejnené v úradnom vestníku). Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Núdzová situácia po pandémii COVID-19: koncepcia nového modelu multilaterálnych vzťahov (stanovisko z vlastnej iniciatívy) (Ú. v. EÚ C 364, 28.10.2020, s. 53).

2.3. Aktívna účasť občianskej spoločnosti upevnila solidaritu v euro-stredozemskom regióne. Mnohé organizácie občianskej spoločnosti v južnom susedstve zohrali úlohu pri vytváraní skupín občianskej solidarity, experimentovali s inovatívnymi postupmi a zintenzívnili svoju prácu v oblasti poskytovania informácií a koordinácie online.

2.4. EHSV je pevne presvedčený, že spravodlivá a rovnocenná hospodárska a sociálna obnova je možná len zapojením sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti, súkromného sektora a najmä MSP. Obnova stredozemskej oblasti a rozvoj udržateľných a odolných sociálno-ekonomických modelov sa musia riadiť takými zásadami, ako je dodržiavanie zásad právneho štátu, ochrana demokratických hodnôt a sociálnych a ľudských práv, uplatňovanie základných dohovorov MOP a spoločný záväzok dosiahnuť ciele udržateľného rozvoja a klimatickej neutrality.

2.5. EHSV víta prijatie nového programu pre Stredozemie a zdôrazňuje, že je potrebné, aby všetky opatrenia na podporu obnovy slúžili dvojitému cieľu rozvoja a zlepšenia kvality života obyvateľov tohto regiónu.

2.6. V stredozemskej oblasti sa v súčasnosti sústreďuje množstvo sociálnych, politických, environmentálnych, geopolitických a prisťahovaleckých výziev, ktoré sú kľúčovými výzvami nielen pre Európu, ale aj pre svet ako celok. EHSV sa domnieva, že narastajúce mnohorozmerné výzvy v tejto oblasti možno zvládnuť len prostredníctvom obnoveného a účinného multilateralizmu podporovaného Európskou úniou.

2.7. Vplyv zmeny klímy ovplyvňuje aj stredozemskú oblasť v podobe dezertifikácie, nedostatku vody a zvyšovania teplôt. Súčasná kríza vyústila do potreby zlepšiť spoločnú odolnosť a začať nové iniciatívy spolupráce v oblasti životného prostredia a digitalizácie. EHSV považuje za užitočné, aby sa vzhľadom na zvyšujúcu sa informovanosť občianskej spoločnosti a prostredníctvom väčšej účasti zainteresovaných strán rozšírili a posilnili iniciatívy, ako je WestMED, ktoré by pomohli dosiahnuť klimatické a environmentálne ciele prostredníctvom modelov modrého hospodárstva zameraných na vytváranie pracovných miest a ochranu ekosystému a rozmanitosti.

2.8. Desať rokov po Arabskej jari Európska únia obnovila svoju stratégiu spolupráce s krajinami stredozemského susedstva. V tejto súvislosti považuje EHSV nový program pre Stredozemie za kľúčový nástroj sociálnej a hospodárskej obnovy regiónu po kríze spôsobenej pandémiou COVID-19. Obnovený partnerský záväzok sa jednoznačne musí týkať nielen hospodárskych a sociálnych, ale aj environmentálnych, demografických a prisťahovaleckých výziev, pričom musí plne zodpovedať pokroku EÚ a jej základným hodnotám. Situácia zdravotníckych systémov sa v mnohých častiach regiónu ukázala ako nestabilná a kríza spôsobená pandémiou je dôležitou skúškou, ktorá by mohla zasiahnuť aj politickú stabilitu.

2.9. V programoch obnovy a rekonštrukcie stredozemskej oblasti by sa osobitný dôraz mal klásť na rýchlu obnovu cestovného ruchu a najmä malých a stredných podnikov, ktoré zamestnávajú viac ako polovicu zamestnancov v EÚ. Pretrvávajúci vplyv krízy vrátane štrukturálnej nezamestnanosti – najmä mladých ľudí a žien – by mal vážne sociálne dôsledky.

2.10. Rozvoj ľudského kapitálu pracovnej sily je obzvlášť dôležitý pre udržateľný rozvoj stredozemských partnerov EÚ. Treba podporovať odbornú prípravu zamestnancov najmä v cestovnom ruchu. EHSV okrem toho konštatuje, že problém „úniku mozgov“ z južných partnerských krajín do najrozvinutejších priemyselných krajín je hlavnou prekážkou najmä digitálnej transformácie hospodárstiev týchto partnerských krajín. Členské štáty Európskej únie by preto mali uľahčiť krátkodobé a strednodobé pracovné povolenia v EÚ pre samostatne zárobkovo činné osoby aj zamestnancov, najmä v odvetví IT. Komisia by okrem toho mala podporovať realizáciu digitálnych projektov v partnerských krajinách, aby najmä technici IT našli dobré pracovné príležitosti vo svojich domovských krajinách.

2.11. EÚ musí využiť existujúce nástroje a programy spolupráce na zlepšenie svojho dialógu s krajinami v južnom susedstve. EHSV odporúča čo najrozsiahlejšie zapojenie organizácií občianskej spoločnosti do inkluzívneho sociálneho a občianskeho dialógu na všetkých úrovniach, ktorý zohľadňuje osobitné charakteristiky a úlohy rôznych zainteresovaných subjektov a zdôrazňuje ich príspevok k navrhovaniu a realizácii politiky a opatrení potrebných na zvládnutie vplyvu súčasných zmien a kríz, začínajúc dôsledkami zmeny klímy.

2.12. Odhaduje sa, že mnohé krajiny v južnom susedstve zažijú pokles HDP na obyvateľa a budú musieť čeliť rastúcim sociálnym a hospodárskym rizikám, ako aj rizikám chudoby. Preto sú potrebné plány hospodárskej a finančnej obnovy s opatreniami, ktoré môžu riešiť aj problémy súvisiace s rastúcou sociálnou neistotou.

2.13. Hospodárska obnova mnohých krajín v stredozemskom susedstve do veľkej miery závisí od účinnosti riadnej očkovacej kampane, a preto EHSV odporúča posilniť nástroj COVAX a maximálnu logistickú a dodávateľskú podporu európskymi inštitúciami, a to aj prostredníctvom bilaterálnych dohôd. EHSV zdôrazňuje, že je mimoriadne dôležité podporovať partnerské krajiny v južnom Stredozemí pri zriaďovaní autonómnych zariadení na výrobu vakcín a liekov vo svojich krajinách. V tejto súvislosti opakuje svoju výzvu, aby sa vážne diskutovalo o uvoľnení patentov na vakcíny a lieky na boj proti pandémiám.

2.14. EHSV sa domnieva, že aktívne zapojenie občianskej spoločnosti do obnovy po pandémii COVID-19 bude nápomocné pri dosahovaní cieľov, akými sú zlepšenie kvality života ľudí a rozvoj nového modelu udržateľného rozvoja. Vyzýva preto európske inštitúcie, aby prostredníctvom partnerstva s južným susedstvom ešte viac posilnili všetky nástroje na zapojenie organizácií občianskej spoločnosti.

2.15. Organizácie občianskej spoločnosti boli v čele podpory zdravotnej a sociálnej reakcie na pandémiu a ich praktické zapojenie pomohlo zmierniť sociálne a zdravotné dôsledky pre obyvateľstvo. Ako však už EHSV zdôraznil, ich schopnosť reagovať na potreby spoločnosti je ovplyvnená skutočnosťou, že zdroje sú často obmedzené a môžu kolísať. EHSV je presvedčený o potrebe posilniť podporné mechanizmy pre organizácie občianskej spoločnosti, čiastočne s cieľom lepšie chrániť najohrozenejšie skupiny obzvlášť ťažko postihnuté pandémiou, ako sú mladí ľudia, ženy, migranti a osoby so zdravotným postihnutím.

2.16. EHSV žiada, aby európske inštitúcie podnikli ďalšie kroky na podporu mieru, demokracie a dodržiavania ľudských práv v konfliktných oblastiach v stredozemskom susedstve. Podmienky, ktoré má obyvateľstvo v oblastiach konfliktu, sa v dôsledku pandémie ďalej zhoršili a na zabezpečenie úplného mierového plánu je potrebné vynaložiť značné úsilie.

2.17. Vzhľadom na určite ťažké zotavenie z krízy spôsobenej pandémiou naberajú na význame prebiehajúce obchodné rokovania EÚ s Marokom a Tuniskom, ako aj nadchádzajúce rokovania s Jordánskom. EÚ by mala viac zohľadňovať existujúce asymetrie a primerane vyjsť v ústrety svojim južným obchodným partnerom. EHSV žiada lepšie zapojenie organizácií občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov do rokovaní a formálne zakotvenie v zmluvách, ktoré im umožní pozitívne prispievať k obchodným vzťahom medzi partnerskými krajinami, najmä s cieľom zabezpečiť vykonávanie povinných kapitol o udržateľnosti pripravovaných obchodných dohôd.

2.18. EHSV okrem toho navrhuje, aby organizácie občianskej spoločnosti a sociálni partneri boli zodpovední nielen za kapitoly o udržateľnosti, ale aj za celý rozsah obchodných a investičných dohôd v rámci ich formálne štruktúrovaného zapojenia.

2.19. EHSV znovu pripomína, že EÚ by časť svojich prostriedkov v rámci pomoci obchodu mala nasmerovať na podporu účasti a budovania kapacít organizácií občianskej spoločnosti, pokiaľ ide o udržateľné obchodné a investičné úsilie.

2.20. EHSV už v minulosti vyzval na zlepšenie digitálnych zručností na obidvoch brehoch Stredozemného mora. Po prijatí novej stratégie pre Stredozemie a vzhľadom na obnovu po pandémii poukazuje na potrebu zvýšiť investície do digitálnej infraštruktúry a podporiť digitálnu transformáciu MSP ako hnacej sily zamestnanosti a sociálneho rozvoja, a to aj zapojením sociálnych partnerov, pričom sa uznáva potenciál kolektívneho vyjednávania a sociálneho dialógu na rôznych úrovniach.

3. **Všeobecné pripomienky**

3.1. Kríza spôsobená pandémiou zhoršila ťažkosti stredozemského susedstva: 25 rokov po Barcelonskom vyhlásení a desať rokov po Arabskej jari zostávajú výzvy v Stredozemí kolosálne. Európska únia a jej partneri v stredozemskom regióne sa nedávno rozhodli novým ambicióznym programom pre Stredozemie obnoviť a posilniť spoluprácu.

3.2. Je založený na presvedčení, že iba spoločnou prácou a v duchu partnerstva možno úspešne zvládnuť strategické výzvy budúcnosti v záujme obidvoch strán. Program zahŕňa prispôsobený hospodársky investičný plán na podporu sociálno-ekonomickej obnovy stredozemského susedstva v rokoch 2021 – 2027. Ako oznámil vysoký predstaviteľ Josep Borrell, spoločným cieľom je vybudovať mierové, bezpečné, demokratickejšie, environmentálne uvedomelejšie, prosperujúce a inkluzívne južné susedstvo.

3.3. V nedávnej štúdii *Bridging the Sea* uverejnenej v rámci programu *Med Dialogue for Rights and Equality* sa zistilo, že takmer 63 % organizácií občianskej spoločnosti pôsobiacich v južnom susedstve sa zaoberalo otázkami, ako je upevnenie demokracie a práv, zatiaľ čo viac ako 53 % sa okrem iného zaoberalo zápasom so sociálno-ekonomickými rozdielmi ([2]). Je čoraz dôležitejšie, aby tieto organizácie boli informované o ekologických a environmentálnych problémoch a venovali im pozornosť. Uvedené čísla potvrdzujú, že existujú pevné základy a že je potrebné zintenzívniť podporu občianskej spoločnosti, aby bolo možné lepšie zvládnuť výzvy budúcnosti.

3.4. Občianska spoločnosť v južnom susedstve za posledné dve desaťročia rozšírila svoju prítomnosť. Jej aktívny prístup umožnil zmiernenie sociálnych a zdravotných dôsledkov pre obyvateľstvo, no zároveň vyzdvihol potrebu opatrení na zlepšenie kapacít a schopností občianskej spoločnosti lepšie fungovať.

3.5. Stredozemská oblasť rovnako ako zvyšok sveta zažila v dôsledku pandémie COVID-19 vážny hospodársky a sociálny šok. Sociálne a zdravotné dôsledky ešte zhoršila nedostatočná infraštruktúra verejného zdravotníctva, najmä v najnestabilnejších krajinách. Kríza spôsobená pandémiou znásobila krízy, ktoré už existovali v mnohých krajinách, čo je výsledkom série faktorov, ako sú už aj tak neisté hospodárske a sociálne trajektórie, vysoká nezamestnanosť a dôsledky konfliktov v určitých oblastiach, ako sú Líbya a Sýria.

3.6. Vlády v stredozemskom regióne okamžite zareagovali, aj keď veľmi odlišnými spôsobmi, aby zabránili šíreniu pandémie zavedením podporných opatrení pre pracovníkov a podniky, a to aj v spolupráci so sociálnymi partnermi a organizáciami občianskej spoločnosti, hoci často neboli dostatočne zapojené a v niektorých prípadoch neboli zapojené vôbec. Na potlačenie vplyvov pandémie takmer všetky krajiny v stredozemskej oblasti zaviedli obmedzenia pohybu, napríklad v Maroku, Egypte, Jordánsku a Libanone, zákazy vychádzania a cestovné obmedzenia.

3.7. V dôsledku krízy spôsobenej pandémiou mnohé vlády v tejto oblasti zaviedli expanzívne politiky na riešenie hospodárskej krízy a podporu konkrétnych odvetví stimuláciou výroby a zavedením daňových a ekonomických výhod a opatrení na prilákanie investícií.

3.8. Pandémia vyvolala nepriaznivé hospodárske dôsledky v celom stredozemskom regióne, a to nielen v dôsledku takých faktorov, ako je znížený vnútorný a vonkajší dopyt a klesajúca spotreba, ale aj v dôsledku zhoršujúcej sa finančnej situácie a situácie verejného dlhu. Od vypuknutia krízy spôsobenej pandémiou vyčlenili vlády regiónu dodatočné zdroje do zdravotníckych a hospodárskych systémov na podporu určitých odvetví. V dôsledku toho sa výrazne zvýši deficit verejných financií takmer všetkých krajín v stredozemskom regióne.

3.9. Odvetvie dopravy bolo tvrdo zasiahnuté obmedzeniami pohybu, ktoré zabránili medzinárodnému cestovaniu alebo ho obmedzili, čím sa cestovný ruch stal jedným z odvetví najviac postihnutých pandémiou. OECD odhaduje pokles v tomto odvetví o 45 až 70 % a pokles medzinárodného cestovného ruchu o 60 až 80 % ([3]). Cestovný ruch je pre stredozemské krajiny jedným z hlavných hospodárskych odvetví a podľa Konferencie OSN pre obchod a rozvoj (Unctad) budú Egypt a Maroko patriť medzi krajiny, ktoré budú celosvetovo najviac zasiahnuté ([4]).

3.10. Mikropodniky, malé a stredné podniky a samostatne zárobkovo činné osoby patria medzi dôležité zložky hospodárstva krajín na južnom pobreží Stredozemného mora. Zaznamenali výrazné zníženie obratu a väčšina z nich bola nútená znížiť počet zamestnancov. V tejto súvislosti budú potrebné štrukturálne opatrenia, ktoré pomôžu MSP dostať sa z krízy a rásť a inovovať zvládnutím dvojitej výzvy digitalizácie a dekarbonizácie.

([2]) https://meddialogue.eu/wp-content/uploads/2021/02/Publication-Bridging-the-sea.pdf.
([3]) https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=124_124984-7uf8nm95se&title=Covid-19_Tourism_Policy_Responses&_-ga=2.143901749.1647750476.1622806508-1692148678.1622806341.
([4]) https://unctad.org/system/files/official-document/ditcinf2020d3_en.pdf.

3.11. Hoci kríza spôsobená pandémiou v stredozemskom regióne zasiahla všetky sociálne skupiny, najhoršie boli zasiahnutí najmä: mladí ľudia v dôsledku zhoršenia situácie na trhu práce a opatrení na obmedzenie pohybu týkajúcich sa vysokých aj ostatných škôl; ženy zamestnané v niektorých oblastiach, napríklad v južnom susedstve, predovšetkým v neformálnom hospodárstve, poľnohospodárstve a cestovnom ruchu, ktorý je vážne zasiahnutý opatreniami na obmedzenie pohybu; najohrozenejšie skupiny, ako sú neformálni pracovníci a utečenci, ktorí často nie sú príjemcami opatrení sociálnej ochrany, a osoby so zdravotným postihnutím v dôsledku často nekvalitných služieb.

3.12. V niektorých častiach južného susedstva faktory, ako je nedostatok vody a nevhodné hygienické zariadenia, zhoršili vplyv pandémie, najmä v sociálne najizolovanejších vrstvách obyvateľstva, konfliktných oblastiach a utečeneckých táboroch.

4. **Výzvy a príležitosti**

4.1. Ako zdôraznil generálny tajomník Únie pre Stredozemie, súčasná zdravotná kríza v posledných rokoch ohrozuje sociálno-ekonomický pokrok tejto oblasti ([5]). Kríza je však aj príležitosťou na zlepšenie integrácie a zvýšenie odolnosti hospodárstiev.

4.2. Úloha občianskej spoločnosti v euro-stredozemskom regióne je mimoriadne dôležitá pri budovaní spravodlivejšej a inkluzívnejšej spoločnosti po pandémii. Podobne je aktívne zapojenie sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti kľúčové na zabezpečenie toho, aby sa na nikoho nezabudlo, a na účinné vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv, ako sa to zdôraznilo na sociálnom samite v Porte ([6]).

4.3. Ochorenie COVID-19 a s ním súvisiace opatrenia ohrozujú udržateľnosť občianskej spoločnosti. Vlády a mnohí darcovia pozastavili granty a zmrazili financovanie, čím presmerovali prostriedky na pomoc pri pandémii COVID-19. Výsledok ohrozuje už aj tak krehkú udržateľnosť organizácií občianskej spoločnosti, možnosť pokračovať v službe komunitám a pracovné miesta mnohých pracovníkov občianskej spoločnosti, hoci od organizácií občianskej spoločnosti sú veľké očakávania. EHSV zdôrazňuje, že granty na organizačnú udržateľnosť a základné podporné financovanie sú kľúčové pre organizácie občianskej spoločnosti, aby sa prispôsobili rýchlo sa meniacim situáciám a pokračovali v činnosti počas krízy.

4.4. EHSV zdôrazňuje skutočnosť, že Stredozemné more je jednou z častí sveta, ktoré sú najviac ohrozené vplyvom zmeny klímy. Ochorenie COVID-19 nepriaznivo ovplyvnilo sociálnu situáciu a rozvoj, takže je naliehavo potrebné prijať stratégiu udržateľného rozvoja a ekologického hospodárstva.

4.5. Prijatie plánov obnovy v stredozemskej oblasti predstavuje potenciálnu príležitosť na zabezpečenie hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho rozvoja regiónu. Je nevyhnutné prepojiť rozvojové príležitosti s dodržiavaním takých zásad, ako je solidarita, odstraňovanie rozdielov a ochrana a rešpektovanie zásad právneho štátu. Ak sa majú dosiahnuť všetky ciele, je nevyhnutné aktívne zapojenie občianskej spoločnosti.

4.6. Budúce plány postkovidovej obnovy by spolu s hospodárskym rastom mali v južnom susedstve zaujať dôležité miesto v opatreniach na obmedzenie environmentálnych problémov spojených so zmenou klímy, nedostatkom vody, dezertifikáciou a znečistením. Opatrenia na zachovanie a ochranu životného prostredia by mohli mať pozitívny vplyv na stredozemský región vďaka diverzifikácii hospodárstva a vytváraniu kvalitných pracovných miest. V tejto súvislosti EHSV upozorňuje na veľmi veľký potenciál získavania energie z obnoviteľných zdrojov (najmä slnečnej a veternej energie) v južných partnerských krajinách a vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby presadzovali udržateľnejšie spoločné investície do tejto oblasti.

4.7. EHSV už zdôraznil, že je potrebné podporiť spravodlivú transformáciu v stredozemskej oblasti, a to čiastočne z dôvodu jej prínosu v oblasti zdravia, vzdelávania a rodovej rovnosti. Na zabezpečenie obnovy, ktorá bude účinne prispôsobená zásadám transformácie a digitalizácie, bude kľúčové podporovať zlepšovanie informovanosti a rozvoj konkrétneho podnikateľského zmýšľania a digitálnych zručností. EHSV podporuje výzvu južných partnerských krajín, aby sa EÚ a jej členské štáty v Stredozemí viac angažovali vo výskumno-vývojovej spolupráci.

([5]) *UfM Foreign Affairs Ministers set priority areas for stronger cooperation and integration in the Euro-Mediterranean region* – Únia pre Stredozemie (ufmsecretariat.org).

([6]) https://www.2021portugal.eu/en/porto-social-summit/porto-social-commitment/.

4.8. Obnova južného susedstva v situácii, ktorá sa vyznačuje vysokým podielom zamestnanosti v neformálnom hospodárstve úzko súvisí aj s rozvojom účinného modelu odbornej prípravy a vzdelávania. EHSV opakuje, že je potrebné zlepšiť odborné zručnosti, najmä mladých ľudí a žien, aby ich bolo možné využiť v národnom a nadnárodnom prostredí ako súčasť prístupu tzv. obehového mozgu. Organizácie občianskej spoločnosti zohrávajú dôležitú úlohu aj pri zlepšovaní zručností neformálnym vzdelávaním, organizovaním pracovných stretnutí a odbornej prípravy a podporou sociálneho hospodárstva. Ako už bolo zdôraznené počas regionálneho dialógu Únie pre Stredozemie so sociálnymi partnermi, výbor okrem iného poukazuje na potrebu zapojenia sociálnych partnerov pri odstraňovaní nesúladu medzi ponukou a dopytom na trhu práce.

V Bruseli 24. januára 2023

Predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Christa SCHWENG